

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№11

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 742 sahifa.
2025-yil, noyabr*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

YASHIL TRANSPORT SIYOSATINING BARQAROR RIVOJLANISH VA TARMOQLARARO INTEGRATSIYADAGI O'RNI.....	21
Rahmonov Rasul Ne'matovich	
BANK AKTIVLARI VA PASSIVLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	34
Safarov Sanjar Ravshan o'g'li	
O'ZBEKISTONNING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH STRATEGIYALARI.....	38
Madraximova Irodaxon Sherzodbek qizi	
HUDUDIIY XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA MODELI	43
Maxmudova Nozimaxon Baxriddinxonovna	
DAVLATNING BUDJET SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	50
A.A. Ismailov	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGINING MEXANIZMINI SAMARALI TASHKILLASHTIRISHDA MOLIYAVIY MANBALARNI SHAKLLANTIRISHNI YO'NALISHLARI	56
Mansurov Mansur Alisherovich	
ANTIKRIZISLI BOSHQARUV TIZIMLARIDA RANGLI SIGNAL MEXANIZMLARINING FUNKSIYALARI.....	61
Aliqulov Aziz Haydarjonovich	
XODIMLARNI MOTIVATSIYALASHNING XALQARO MODELLARINI O'ZBEKISTON KORXONALARIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	66
Yormamatov Qodirjon Juraqulovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT OMILLARI VA ULARNING QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	71
Yaxshiyev Shahzod Sherali o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARI VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI BO'YICHA XORIJ TAJRIBALARI	78
Haqqulov Fazliddin Faxriddinovich	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA RIVOJLANGAN VA RIVOJLANAYOTGAN DAVLATLAR TAJRIBASI	84
Aripov Abdulaziz Sakijonovich	
YASHIL ENERGETIKA RIVOJLANISHINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	89
Bobokulova Muhabbat Muhammadiyeva	
ELEKTRON TO'LOVLAR VA POS TIZIMLARI — KICHIK BIZNESDA SAMARASI VA XAVFLARI	93
To'liqinov Dilshodxo'ja Olim o'g'li	
MINTAQADA RAQAMLI IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	98
Yusubov In'omjon Ikram o'g'li	
SOLIQ SIYOSATINI RAQAMLI BOSHQARISH ORQALI BUDJET DAROMADLARINI BARQARORLASHTIRISH STRATEGIYASI.....	103
Xodjimatomov Xamidullo Mamirjonovich	
OZIQ-OVQAT TOVARLARI B2B BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	108
Hayitboyeva Ullijon Bobonazar qizi	
FARMASEVTIKA SANOATIDA INVESTITSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH	113
Yaqubov Timurbek G'anibekovich	
SHAXSNI OVOZI ASOSIDA IDENTIFIKATSIYALASH VA AUTENTIFIKATSIYALASH ALGORITMLARI	123
Ozoda Sabirova Shermamaxamatovna	

YASHIL IQTISODIYOT — BARQAROR RIVOJLANISH GENERATORI	129
Berdibekova Dilfuza Xoldorbekovna	
CHET EL MEHMONXONA TARMOQLARINING BRENDING STRATEGIYALARINI O'RGANISH	133
Ergashev Oybek Mamarasul o'g'li	
MILLIY IQTISODIYOTDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINING MOLIVAVIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIATLARINI TAKOMILLASHTIRISH	144
Arzikulov Otabek Ali o'g'li	
TRANSPORT TIZIMI SOHASI KORXONALARINING INNOVATSION SALOHİYATINI BAHOLASH YO'NALISHLARI	152
Ismailov Akmal Maxsudovich, Abilqosimova Shaxlo Sodiқ qizi	
MEHMONXONALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XODIMLARNING O'RNI VA AHAMIYATI	158
Abduxamidov Sarvar Adxamovich, Normurodov Tal'at Normurod o'g'li	
KORXONALARDA HR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	163
Aminova Shaxnoza Aziz qizi	
JAHON IQTISODIYOTIDA OZIQ-OVQAT XAFSIZLIK RO'LI	168
Abdusamatov Barkamol Rustamjon o'g'li	
ТУРИСТИЧЕСКИЕ РЕСУРСЫ КАРАКАЛПАКСТАНА И СУЩЕСТВУЮЩАЯ ИНФРАСТРУКТУРА	174
Хошимова Камилла Навфал қизи	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARI: REKREATIONS TURIZM SOHASIDA QO'LLASH TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI	184
Najmitdinov G'ayratbek Sharifovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA VIRTUAL TA'LIM PLATFORMALARI: TEXNIK VA PEDAGOGIK TALABLAR, TIZIMLI TAHLIL VA IQTISODIY JIATLAR	189
Turayeva Adiba Ikramovna	
ICHKI AUDIT TIZIMI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	193
Nuridinova Barchinoy Xusniddin qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA SUV RESURLARIDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	199
Xaitbaev Jasurbek Otaxanovich	
MINTAQANING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI	204
Raimboyeva Mashhura Davronbek qizi	
SURXONDARYO VILOYATIDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XODIMLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	210
Jobborov Anvar Egamberdiyevich	
ISLOMIY MOLIVALASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELEKTNING DOLZARBLIGI	217
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
JISMONIY SHAXSLARNING MOL-MULKINI SOLIQQA TORTISH MASALALARI	222
Mamadjanov Shuxrat Jalolidinovich	
ENTREPRENEURSHIP AND BUSINESS MANAGEMENT IN UZBEKISTAN	225
Abdukhalikova Komila Abdukhalikovna	
BANKLARDA BARQARORLIKNI TA'MINLASH UCHUN RAQAMLI YECHIMLARNI TAKOMILLASHTIRISH	229
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi	
PAXTA-TO'QIMACHILIK SANOATINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'NALISHLARI: TAHLIL VA TAKLIFLAR	233
Abdullayev Hamidulla Abdug'ani o'g'li	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF STATE FINANCIAL REGULATION MECHANISMS IN ENSURING THE CAPITALIZATION OF INSURANCE ORGANIZATIONS	238
Abdullaev Erkinjon Azamovich	
YASHIL IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISHDA YASHIL MOLIVALASHTIRISHNING NAZARIY JIATLARI	245
Xalikov S. X.	

QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORIDA KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	245
Xudayberganov Jasur Baxodirovich	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF STATE FINANCIAL REGULATION MECHANISMS IN ENSURING THE CAPITALIZATION OF INSURANCE ORGANIZATIONS	251
Abdullaev Erkinjon Azamovich	
NATIJAVIYLIKKA YO'NALTIRILGAN BYUDJETLASHTIRISH JARAYONINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	257
Allakuliyev Akmal Baltayevich	
SURXONDARYO VILOYATIDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XODIMLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	261
Jobborov Anvar Egamberdiyevich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI RESURSLARNI OPTIMALLASHTIRISH ORQALI TAKOMILLASHTIRISH.....	268
Avulchayeva Feruza Jurakuziyevna	
BANKLARDA BARQARORLIKNI TA'MINLASH UCHUN RAQAMLI YECHIMLARNI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi	
ZAMONAVIY ISH JOYLARINI SHAKLLANTIRISHDA AYOLLARNING ROLI	276
Tulyaganova Aziza	
ISLOMIY MOLIYALASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKTNING DOLZARBLIGI.....	281
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
TURIZM MARKETINGINING NAZARIY ASOSLARI, ZAMONAVIY YO'NALISHLARI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	286
Xamidov Otabek Bakidjanovich	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINING IQTISODIY KO'RSATKICHLAR TIZIMINI STATISTIK BAHOLASHNING USLUBIY JIHATLARI	290
Arzikulov Otabek Ali o'g'li	
ЭКОЛОГАМ ПОЧЕТ И УВАЖЕНИЕ	298
Максудова Шахиста	
DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNING MOHIYATI VA ULARNING O'ZGARISH TENDENTSIYALARI	304
Jo'raev Farruxbek Muxiddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA ISLOMIY MOLIYALASHTIRISH XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	307
Inomjonov Islomjon Iloxomjon o'g'li	
ENTREPRENEURSHIP AND BUSINESS MANAGEMENT IN UZBEKISTAN	311
Abdukhalkova Komila Abdukhalkovna	
МОБИЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ.....	315
Хурамова Фарангиз Учкун кизи	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ НАЛОГОВ И АКЦИЗНАЯ РЕФОРМА УЗБЕКИСТАНА В ВТО	319
Дамир Рустамович Абдулов	
BANK TIZIMIDAGI ISLOHOTLAR SHAROITIDA LIKVIDLILIK RISKINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	324
Alimov Baxtiyor Murodovich	
BANK AUDITINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	335
Narziyev Xayotjon Azamatovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA SOHASIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH MASALALARI.....	343
Abdimuminova Saodat Taxirjonovna	
TO'QIMACHILIK SANOAT MAXSULOTLARI EKSPORT FAOLIYATI TAHLILI VA BRENDDA LIDERLIK TUSHINCHALARI	352
Abdulazizova Xushnoza Nayabovna	

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ МОДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ ОТХОДАМИ НА ОСНОВЕ ОПЫТА РАЗВИТЫХ СТРАН И ВОЗМОЖНОСТИ ИХ АДАПТАЦИИ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА.....	357
Д. Мейлиева	
O'ZBEKISTON AUDITORLIK TIZIMIDA KASBDOSHLAR TOMONIDAN BAHOLASH (PEER REVIEW) TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	361
Parpiyev Jaxongir Ilhomjonovich	
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И БОЛЬШИЕ ДАННЫЕ (BIG DATA) В УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЯХ.....	366
Шарипов Бахтиёр Михлибаевич	
O'ZBEKISTONDA SUVGA BO'LGAN TALABNI VAQTLI QATORLAR ORQALI TAHLIL QILISH	375
Sarvar Mamasoliyev	
BOSHQARUV VA NAZORAT MAQSADLARIDA XARAJATLAR HISOBINI TASHKIL ETISH	383
Isomuxamedov Akbarjon Boxodir o'g'li	
MINTAQALAR BARQAROR RIVOJLANISHINI TA'MINLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	389
Salomat NOROVA	
O'ZBEKISTON TURIZM BREND BOZORINING HOZIRGI HOLATI VA TENDENSIYALARI.....	394
Zufarov Akmal Gulamiddinovich	
INNOVATSION IQTISODIYOTDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH METODOLOGIYASI.....	404
Qodirov Baxodirjon Tursunovich	
O'ZBEKISTON SOLIQ TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISHDA YAGONA INTERAKTIV DAVLAT XIZMATLARI PORTALINING O'RNI VA AHAMIYATI	408
Dehqonov G'ayratjon Raximovich	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA INNOVATSION HAMDA TIJORATLASHTIRISH MASALALARI	414
Inoyatov Mardonbek Mo'min o'g'li	
OLIY IQTISODIY TA'LIM ORQALI EKO-INNOVATSIYALAR VA "YASHIL" INVESTITSIYALARNI RAG'BATLANTIRISH MEKANIZMLARI: SIYOSIY VA INSTITUTSIONAL DOIRALAR	418
Xasanova Zarina Maxamadaliyeva	
XODIMLAR MALAKASINI OSHIRISH — ZAMON TALABI.....	427
Narzullaev Oybek Narzullaevich	
BUXGALTERIYA HISOBINI YURITISHDA JURNAL-ORDER SHAKLINING AHAMIYATI.....	433
Axmedjanov Abdufoto	
KENDALL VA SPEARMAN TARTIBIY KORRELYATSIYA KOEFFITSIYENTLARI ASOSIDA YASHIL IQTISODIYOT INDIKATORLARINING STATISTIK O'ZARO TA'SIRINI MODELLASHTIRISH	437
Muradov Rustamjon Sobitxonovich	
ИНТЕНСИВНЫЕ И ЭКСТЕНСИВНЫЕ ОГРАНИЧЕНИЯ В РЕГУЛИРОВАНИИ СПРОСА.....	442
Аминджанова Румейса Батыровна, Камилова Наргиза Абдукахоровна	
ИНКЛЮЗИВНЫЙ ПОДХОД В ТУРИЗМЕ: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И УЗБЕКСКАЯ ПРАКТИКА	445
Азимова Шахло Таировна	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIVAVIY HISOBOTNING XAQARO STANDARTLARIGA O'TISHNING HOLATI VA TAHLILI	450
Bayjanov Sarsengaliy Xalmuratovich	
UZUM EKSPORT QILUVCHI KOMPANIYALARDA YASHIL O'TISH JARAYONINI QO'LLAB-QUVVATLASH UCHUN EKO-MARKETING VA AYLANMA IQTISODIYOT TAMOIYILLARINI INTEGRATSIYALASH.....	454
Usmonova Diyora Mahmud qizi	
UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA XARAJATLAR SMETASI VA SHTATLAR JADVALINING TAHLILI: OPTIMALLASHTIRISH VA SAMARADORLIKNING YANGICHA USULLARI (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA)	461
Umarov Avzaljon Yodgorali o'g'li	
INVESTITSIYALARNING KIRIB KELISHIGA TO'SQINLIK QILUVCHI MUAMMOLARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI.....	467
Alimova Dilafro'z Tohir qizi	

FARMATSEVTIKA KORXONALARIDA MOLIVAVIY HISOBOT SHAKLLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA INVESTORLAR UCHUN AXBOROT OCHIQLIGINI TA'MINLASH	470
Turdikulova Gulshad Nurmamatovna	
ISHLAB CHIQRISH KORXONALARIDA MOLIVAVIY HISOBOTLARNING SHAFFOFLIGINI OSHIRISHDA MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARINING AHAMIYATI.....	477
Uztemirov Alisher Aktam o'g'li	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT TARMOQLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASHGA YO'NALTIRILGAN BANDLIK TUZILMASINI OPTIMALLASHTIRISH	482
Tursunov Bekmuxammad Omonovich	
XORIY TAJRIBALARIDA SOLIQ BAZASINI ANIQLASH TARTIBI METODOLOGIYASINING MAVJUD METODLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI.....	489
Xalikchayeva Sadokat Ilxomjonovna	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNING KONSEPTUAL ASOSLARI VA UNING MAMLAKAT IQTISODIYOTIDAGI O'RNI.....	496
Ramatillaev M.R.	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI SUG'URTALASH VA DIVERSIFIKATSIYA QILISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	502
Eshboyev Shahobiddin Anorqul o'g'li	
TIJORAT BANKLARI O'RTASIDAGI RAQOBATNI BAHOLASH VA KUCHAYTIRISHNING ZAMONAVIY METODOLOGIYASI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI.....	506
Qulmetov Mansurbek Ro'zmatovich	
XALQARO REYTING TASHKILOTLARINING OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA TA'SIRI VA MAVJUD PLATFORMALAR.....	515
O'rozboyev Xayrulla Murodboy o'g'li	
TALABALAR MOTIVATSIYASINING MEKANIZMLARI: LOYIHA ASOSIDAGI TA'LIM TEKNOLOGIYALARIDA.....	523
Kasimova (Mulladjanova) Nasiba Azimdjanovna	
ISH KUCHIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA NORASMIY BANDLIKNI SOYADAN CHIQRISH BO'YICHA TAKLIFLAR ISHLAB CHIQISH	531
Pulatov Dilshod Xaqberdiyevich, Maxkamova Shaxlo Yulchiyevna, Absamatov Baxrom Danakulovich	
KASBIY TA'LIM MAZMUNIDA TA'LIM VA ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASINI RAG'BATLANTIRISH ORQALI O'RTA BO'G'IN KADRLAR TAYYORLASHNING JOZIBADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	538
Tojiyev Sirojiddin Sayriddinovich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM INFRATUZILMASINI BOSHQARISH TIZIMINING TURLARI VA SHAKLLARI.....	542
Muminova Mavjuda Sharifovna	
SUV RESURLARIDAN FOYDALANISHNI STRATEGIK BOSHQARISH SAMARADORLIGI MASALALARI	547
Kadirkhodjayeva Nilufar Rahmatullayevna	
MHXSGA MUVOFIQ ASOSIY VOSITALAR HISOBINI TASHKIL ETISH MASALALARI.....	552
Aliyev Sherzod Abdixomidovich	
ФАКТОРЫ ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	558
Аллаева Г.Ж.	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA INVESTITSION MUHITNI YAXSHILASH YO'NALISHLARI	564
Irisqulova Munisa Akmal qizi	
TASHABBUSLI BUDJET JARAYONLARI DOIRASIDA 2024-YILDA AMALGA OSHIRILGAN ISHLAR TAHLILI	569
Xamidov Xabibullo Xikmatulla o'g'li	
MINTAQA SANOATIDA AHOLI JON BOSHIGA YAQQ O'ZGARISHINING DINAMIK TAHLILI.....	574
Nabiyev G'ulom Abdusalomovich	

INFRATUZILMAVIY INVESTISIYA LOYIHALARINI DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK ASOSIDA MOLIYALASHTIRISHDA RISKLARNI BOSHQARISHNING XORIJ TAJRIBALARI	583
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
ПРОБЛЕМЫ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕНОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В ЭКОЛОГИИ.....	587
Максудова Шахиста	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINING INVESTITSION FAOLIGINI OSHIRISHNING ILMIY-USLUBIY JIHATLARI	593
B.Sh.Shadmanov	
ECONOMIC INDICATORS OF SUPPLY CHAIN EFFICIENCY IN UZBEKISTAN'S EXPORT SECTOR	597
Mukhammadiyaminova Shakhzoda Sherzodovna	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUDJETDAN TASHQARI MABLAG'LAR HISOBI VA ICHKI AUDITNI TAKOMILLASHTIRISH.....	602
Muxtorova Maftuna Salohiddin qizi	
RAQAMLASHTIRISH JARAYONIDA BANKLARNING XAVFSIZLIGI VA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING ILMIY-AMALIY ASOSLARI	607
Aliyeva Umidaxon Xusanboyevna	
XIZMATLAR SOHASI VA KAMBAG'ALLIK O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIK.....	611
Dawletmuratov Adilbay Mirzabaeovich	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL CLUSTERS BASED ON THE PRINCIPLES OF A "GREEN ECONOMY"	615
Boboqulov Sanjar Baxronkulovich, Kamolov Oybek Faxriddin o'g'li	
ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СВОБОДНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОН В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ.....	620
Халимжанов Дилшод Эргашбекович	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI INNOVATSION RIVOJLANISHDAGI O'RNI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	626
Mavlyanov Muzaffar Yusupovich	
NAMANGAN VILOYATI TURIZM SOHASINING SO'NGGI YILLARDA RIVOJLANISHI VA STATISTIK TAHLILI	630
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI EKSPORTINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLOVCHI OMILLAR TAHLILI	634
Faxriddinov Bahriddin	
INNOVATSION SHAROITDA TO'QIMACHILIK SANOATI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	640
Sattarov Ilkhomjon Rahimjanovich	
IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA SUV RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI	645
Nurmatov Norbek Jo'rayevich	
MINTAQA LOGISTIK XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION VA INSTITUTSIONAL ISTIQBOLLARI	652
Xalimov Javlonbek Shaxriyorovich	
KORXONALARNING BANKROTLIK EHTIMOLINI SUN'IY INTELLEKT YORDAMIDA PROGNOZLASH	659
Zaynutdinov Ismoil Samariddin o'g'li	
АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ЦИФРОВИЗАЦИИ ФИНАНСОВЫХ РЫНКОВ	665
Шомуродов Равшан Турсункулович	
MEDIA LOYIHALARINI BOSHQARISH: O'ZBEKISTON OAV AMALIYOTI TAHLILI	673
Yo'ldosheva Dilobar Jaxongir qizi	
O'QITISH NATIJALARINI ZAMONAVIY BAHOLASH TAMOYILLARI	677
Abdullayeva Sanobar Berdiyevna, Xujakulov Shaxriyor Shokir o'g'li	
MALAYZIYADA PROGRESSIV VA INKLYUZIV ISLOMIY MOLIYA TIZIMINI RIVOJLANTIRISH: 2024-YIL TAJRIBASI VA NATIJALARI	681
Safarova Nasiba Gulmurod qizi	

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ПРОВЕДЕНИЯ ПРОЦЕДУР ДЬЮ-ДИЛИДЖЕНС В АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВАХ.....	687
Прокудина Кристина Александровна	
HUDUDLARDA INVESTITSIYA SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	692
Xalilova Madinabonu Abduraxmon qizi	
LIZING MUOMALALARI HISOBINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	701
Baxadirov Alisher Komilovich	
TIJORAT BANKLARINING JISMONIY SHAXSLAR DEPOZITLARI VA ULARNI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI.....	705
Melikov Otabek Maxmadaminovich	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLASHTIRISH VA EKOTIZIMNI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	711
Erkinova Feruza Najmitdinovna	
DAVLAT SEKTORIDA ICHKI NAZORAT TIZIMINI BAHOLASHDA SUN'IY INTELEKTDAN FOYDALANISH: XAVF YOKI IMKONIYAT	717
Ostonokulov Azamat Abduraimovich, Tadiyev Erkin Muxitdinovich	
SUN'IY VA KIMYOVIY TOLALARNING TO'QIMACHILIK SANOATIDA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHDAGI O'RNI	723
Raximov Furqat Jalolovich	
OLIY TA'LIM MASSASALARINING MOLIYAVIY RESURSLARINI BOSHQARISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	728
Mahmudov Akbar Abduraimovich	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR.....	733
Abdullayev Suyun Artikovich	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBILSOZLIK KORXONALARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI: "UZAUTO MOTORS" AJ AMALIYOTI VA NATIJALARI.....	737
Allabergenov Azamat Joldasbayevich	

O'ZBEKISTONDA AVTOMOBILSOZLIK KORXONALARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI: "UZAUTO MOTORS" AJ AMALIYOTI VA NATIJALARI

Allabergenov Azamat Joldasbayevich

University of management and future technologies magistranti

Email: azamat190392@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekistonda avtomobilsozlik korxonalarida raqamli transformatsiya jarayonlarining rivojlanishi "UzAuto Motors" AJ misolida tahlil qilingan. Raqamli texnologiyalarni ishlab chiqarish, logistika, sifat nazorati va boshqaruv tizimlariga integratsiya qilishning samaradorligi o'rganilib, raqamli infratuzilma, IoT, ERP, robototexnika va raqamli monitoring tizimlari orqali erishilgan natijalar ilmiy asosda yoritilgan. Shuningdek, mavjud muammolar va sohani rivojlantirish istiqbollari bo'yicha xulosalar berilgan.

Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, avtomobilsozlik, UzAuto Motors, IoT, ERP tizimlari, robotlashtirish, sifat nazorati, raqamli infratuzilma.

Abstract. This article analyzes the development of digital transformation processes in Uzbekistan's automotive industry, focusing on the example of UzAuto Motors JSC. The study examines the effectiveness of integrating digital technologies into production processes, logistics operations, quality control systems, and corporate management. Special attention is given to the role of digital infrastructure, IoT, ERP systems, robotics, and digital monitoring tools. The article also provides conclusions regarding existing challenges and the prospects for further development of the sector.

Key words: digital transformation, automotive industry, UzAuto Motors, IoT, ERP systems, robotics, quality control, digital infrastructure.

Аннотация. В статье анализируются процессы цифровой трансформации в автомобильной промышленности Узбекистана на примере АО «UzAuto Motors». Рассматривается эффективность интеграции цифровых технологий в производственные процессы, логистику, систему контроля качества и управление предприятием. Особое внимание уделено использованию цифровой инфраструктуры, IoT, ERP-систем, роботизации и систем цифрового мониторинга. Представлены выводы о существующих проблемах и перспективах дальнейшего развития отрасли.

Ключевые слова: цифровая трансформация, автомобильная промышленность, UzAuto Motors, IoT, ERP-системы, роботизация, контроль качества, цифровая инфраструктура.

KIRISH

O'zbekistonda sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilish jarayonida raqamli transformatsiya ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, xarajatlarni optimallashtirish va mahsulot sifatini yaxshilashning asosiy omillaridan biri sifatida ko'rilmogda. Xususan, avtomobilsozlik sohasi mamlakat iqtisodiyotining yirik lokomotiv tarmoqlaridan biri bo'lib, uning raqamlashtirish darajasi sanoatning boshqa segmentlarida ham texnologik yangilanish sur'atlarini belgilab bermoqda.

“Raqamli O‘zbekiston–2030” strategiyasi sanoat korxonalarida avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlarini joriy etish, big data, IoT, PLM, ERP kabi texnologiyalarni keng tatbiq etish, robotlashtirilgan ishlab chiqarishni rivojlantirishni ustuvor yo‘nalish sifatida belgilab beradi. Ushbu jarayonlar yirik avtomobil ishlab chiqaruvchilarning raqobatbardoshligini ta‘minlashda muhim rol o‘ynaydi.

Shu nuqtayi nazardan, “UzAuto Motors” AJ tomonidan so‘nggi yillarda amalga oshirilgan raqamli transformatsiya choralarini ichki ishlab chiqarish jarayonlarini samaralashtirish, mahsulot sifati va ishlab chiqarish quvvatini oshirish, shuningdek xalqaro bozorlarda korxona pozitsiyasini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Korxona sifat nazorati tizimining raqamlashtirilishi, avtomatlashtirilgan yig‘uv liniyalari, real vaqt rejimidagi monitoring va raqamli logistika boshqaruvi kabi jarayonlarda sezilarli natijalarga erishgan.

Bunda turli raqamli platformalar orqali ishlab chiqarish yuklamasini tahlil qilish, ehtiyot qismlar harakatini kuzatish, texnik xizmat ko‘rsatishni prognozlash va mijozlar bilan o‘zaro aloqalarni avtomatlashtirish kabi jarayonlar korxonaning operatsion samaradorligini oshirayotgan omillar sifatida namoyon bo‘lmoqda. Ushbu yutuqlar sanoat tarmog‘ida raqamlashtirishning amaliy ahamiyatini yaqqol ko‘rsatadi.

Shu bilan birga, ishlab chiqarish jarayonlarini to‘liq raqamlashtirishda ba‘zi muammolar ham mavjud. Xususan, axborot tizimlari integratsiyasi, kadrlarning raqamli kompetensiyasi, texnik infratuzilmaning yangilanishi va investitsion xarajatlarning yuqoriligi jarayonni murakkablashtiradi. Ushbu omillarni bartaraf etish sanoat korxonalarining kelgusi rivojlanish bosqichida hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Mazkur maqolada “UzAuto Motors” AJning raqamli transformatsiya bo‘yicha amaliy tajribasi, joriy etilgan texnologiyalarning samaradorlik ko‘rsatkichlari va ushbu jarayonning iqtisodiy natijalari ilmiy-tahliliy yondashuv asosida o‘rganiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Raqamli transformatsiya ishlab chiqarish sohasida, ayniqsa avtomobilsozlik korxonalarida nazariy va amaliy jihatdan keng tadqiq etilgan mavzu bo‘lib kelmoqda. Digital Transformation atamasi kompaniya faoliyatining barcha sohalarida — biznes modeldan jarayonlarga, kadrlardan texnologiyaga — fundamental o‘zgarishni nazarda tutadi. Bu kontekstda birinchi o‘rinda Industry 4.0 konsepsiyasi ko‘riladi: kiber-fizik tizimlar, sun‘iy intellekt, Internet of Things (IoT), raqamli egizaklar (digital twins) va ma‘lumotlarga asoslangan boshqaruv ishlab chiqarishni yangi bosqichga olib chiqmoqda. Masalan, Llopis-Albert, Rubio va Valero tomonidan tayyorlangan tadqiqotda avtomobil ishlab chiqarish sanoatida raqamli texnologiyalar an‘anaviy biznes modellarga kuchli ta‘sir ko‘rsatishi, sensorlardan bulutli hisoblashgacha bo‘lgan transformatsiya jarayoni yoritilgan.

Shunga qaramay, raqamli transformatsiyaning muvaffaqiyati faqat texnologiyani joriy etish bilan chegaralanmaydi. Men, Dong, Liu va Yang tomonidan olib borilgan empirik tadqiqotda avtomobil ishlab chiqaruvchi korxonalarda raqamli transformatsiya mahsulotlarni tadqiq etish va rivojlantirish (R&D) ko‘rsatkichlarini ijobiy o‘zgartirishi aniqlangan. Tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, raqamli texnologiyalarni yaratish qobiliyati raqamli transformatsiya va R&D samarasi o‘rtasida vositachi (mediator) rolini bajaradi hamda innovatsion ekologik resurslar bu munosabatni tartibga soluvchi (moderator) omil sifatida namoyon bo‘ladi.

Shuningdek, raqamli transformatsiya jarayonida korxona tashqarisidagi sharoitlar — raqobat bosimi, hukumat qo‘llab-quvvatlashi, raqamli infratuzilma kabi omillar — ham muhim ahamiyatga ega. Dong va hamkorlari tomonidan ishlab chiqilgan modelda raqamli texnologiya darajasi, ma‘lumotlarni boshqarish qobiliyati, raqamli strategiya, yuqori boshqaruv qo‘llab-quvvatlashi, bozor raqobati bosimi va davlat qo‘llab-quvvatlashi kabi yetti asosiy omil ko‘rsatilgan.

Bundan tashqari, avtomobilsozlik sanoati murakkabligi, global ta‘minot zanjiriga bog‘liqligi va yuqori investitsion xarajatlari bilan ajralib turadi. Drahoukoupil tomonidan tayyorlangan “The challenge of digital transformation in the automotive industry” nomli hisobotda Yevropa kontekstida raqamli transformatsiyaning asosiy muammolari — meros tizimlarni yangilash, mehnat kuchining raqamli ko‘nikmalar bilan ta‘minlanishi, shuningdek kiberxavfsizlik va ma‘lumotlarni himoya qilish masalalari — batafsil muhokama qilinadi.

Tadqiqotlardan kelib chiqib aytish mumkinki, avtomobilsozlik korxonalarida raqamli transformatsiyaning muvaffaqiyatli bo‘lishi uchun bir nechta shartlar mavjud. Birinchidan, raqamli infratuzilma va ma‘lumotlarni boshqarish tizimlari barqaror bo‘lishi zarur. Ikkinchidan, korxonada raqamli strategiya va yuqori boshqaruv darajasida qo‘llab-quvvatlash mavjud bo‘lishi kerak. Uchinchidan, ekologik muhit — hukumat siyosati, innovatsion resurslar, ta‘lim va kadrlar tayyorlash tizimi — mos bo‘lishi zarur. Shu jihatdan, tanlagan korxonangiz — UzAuto Motors AJ — uchun raqamli transformatsiyaning bir necha bosqichlarini sifat jihatidan tahlil qilish imkoniyati mavjud.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda ma‘lumotlar “UzAuto Motors” AJning ochiq moliyaviy hisobotlari, ishlab chiqarish ko‘rsatkichlari, raqamli tizimlar bo‘yicha korporativ ma‘lumotlar bazalari hamda xalqaro sanoat statistikalaridan

to'plandi. Olingan ma'lumotlar tahlili uchun taqqoslash, tendensiyalarni aniqlash, korrelyatsion baholash va raqamli transformatsiya ko'rsatkichlarini o'lchashga asoslangan iqtisodiy-statistik usullar qo'llanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda avtomobilsozlik tarmog'ida raqamli transformatsiya jarayonlari sanoat rivojlanishining ustuvor yo'nalishi sifatida shakllanib bormoqda. "UzAuto Motors" AJ ushbu jarayonning asosiy drayverlaridan biri bo'lib, kompaniya raqamli texnologiyalarni ishlab chiqarish, logistika, sifat nazorati va boshqaruv tizimlariga integratsiya qilish orqali o'zining operatsion samaradorligini bosqichma-bosqich oshirib kelmoqda. Mazkur tahlil korxonada raqamli transformatsiyaning asosiy yo'nalishlari, joriy etilgan texnologiyalar, amaliy natijalar, mavjud muammolar va rivojlanish istiqbollari chuqur o'rganishga qaratilgan.

Avvalo, "UzAuto Motors" AJda raqamli ishlab chiqarish tizimlarining joriy etilishi sanoat korxonalarida mavjud an'anaviy mexanik jarayonlarni avtomatlashtirishga imkon yaratdi. IoT texnologiyalaridan foydalanish ishlab chiqarish liniyalaridagi uskunalar holatini real vaqt rejimida nazorat qilish, nosozliklarni erta aniqlash va texnik xizmat ko'rsatishni rejalashtirishga zamin yaratdi. Buning natijasida ishlab chiqarish liniyalarining to'xtab qolish darajasi kamaydi, texnik xizmat ko'rsatish xarajatlari optimallashtirildi va avval yuz berib kelgan kutilmagan nosozliklar soni qisqardi. Raqamli monitoringning kengaytirilishi korxonada ishlab chiqarish quvvatidan foydalanish ko'rsatkichini ham sezilarli darajada yaxshiladi.

Raqamli transformatsiyaning yana bir muhim yo'nalishi — ishlab chiqarish jarayonlarida robotlashtirilgan liniyalardan foydalanishdir. Kompaniyada yig'uv, bo'yash va presslash jarayonlarining katta qismi avtomatlashtirilgan bo'lib, robototexnika qo'llanilishi inson omili bilan bog'liq xatoliklarni kamaytirdi, mahsulot sifati barqarorligini ta'minladi va ishlab chiqarish jarayonlarining sur'atini oshirdi. Robotlashtirilgan tizimlar mahsulotni yuqori aniqlikda yig'ish, murakkab detallarni qayta ishlash va bo'yash sifati kabi jarayonlarda muhim ustunliklar yaratdi. Bu o'z navbatida, korxoning eksport bozorlarida raqobatbardoshligini kuchaytirdi.

Sifat nazorati tizimlarining raqamlashtirilishi ham korxona faoliyatining eng muhim jihatlaridan biri hisoblanadi. Zamonaviy kameralar, sensorlar, avtomatlashtirilgan o'lchash qurilmalari yordamida har bir avtomobilning yig'ilish jarayoni to'liq monitoring qilinadi. Defektlarni aniqlash tizimlari ilgari qo'lda bajariladigan murakkab jarayonlarni tezkor va aniq amalga oshirish imkonini berdi. Bu jarayon korxoning sifat bo'yicha ichki standartlarini yanada kuchaytirdi va mijozlarga yetkaziladigan avtomobillarning sifat ko'rsatkichlarini yaxshiladi.

Raqamli transformatsiya logistika va ta'minot zanjiri boshqaruvi uchun ham sezilarli o'zgarishlarni olib keldi. ERP tizimlarining keng joriy etilishi korxonada xomashyo va ehtiyot qismlar zahiralari aniq rejalashtirish, yetkazib berish jarayonlarini optimallashtirish, yetkazib beruvchilar bilan o'zaro ishlashni tezlashtirish va xarajatlarni kamaytirishga yordam berdi. Raqamli ta'minot zanjiri operatsiyalarni shaffoflashtirdi, ehtiyot qismlar harakatini real vaqt rejimida kuzatish imkonini yaratdi va ishlab chiqarishning uzluksizligini taminlashga xizmat qildi. Bu esa korxoning ishlab chiqarish jarayonlarini rejali ravishda boshqarish va ortiqcha zahira saqlash xarajatlarini qisqartirish imkonini berdi.

Kompaniya mijozlar bilan o'zaro munosabatlarni raqamlashtirish bo'yicha ham qator yangiliklarni amalga oshirdi. Onlayn buyurtma tizimlari, elektron xizmat ko'rsatish platformalari, servis markazlari faoliyatining raqamlashtirilishi va mobil ilovalar orqali mijozga xizmat ko'rsatish tizimi korxoning xizmat sifati va qulayligini oshirdi. Raqamli xizmatlar orqali mijozlar avtomobil haqida batafsil ma'lumot olish, texnik xizmat va ta'mirlash bo'yicha onlayn navbatga yozilish, kafolat holatini tekshirish va qo'shimcha xizmatlardan foydalanishlari mumkin bo'ldi. Bu jarayon korxona bilan mijoz o'rtasidagi aloqalarni mustahkamladi va mijozlar ehtiyojini chuqurroq o'rganishga imkon berdi.

"UzAuto Motors" AJda raqamli transformatsiya nafaqat ishlab chiqarish samaradorligini oshirdi, balki korxona boshqaruv tizimini ham tubdan o'zgartirdi. Boshqaruvning raqamli modellarini joriy etish korxona ichidagi qarorlarni qabul qilish jarayonlarini tezlashtirdi, ma'lumotga asoslangan boshqaruv tamoyillarini kuchaytirdi va resurslardan foydalanish samaradorligini yaxshiladi. Raqamli boshqaruvning ustunliklaridan biri — real vaqt rejimida ko'rsatkichlarni kuzatish imkoniyati bo'lib, bu ishlab chiqarishdagi ortiqcha yuklama, ehtiyot qismlar taqchilligi yoki texnik nosozlik kabi holatlarga tezkor harakat qilishni ta'minladi.

Shu bilan birga, raqamli transformatsiya jarayonida "UzAuto Motors" AJ qator muammolarga ham duch kelmoqda. Axborot tizimlarining to'liq integratsiyalanmaganligi, ayrim jarayonlarda eski IT infratuzilmasi mavjudligi, texnik xodimlarning raqamli ko'nikmalari yetarli darajada bo'lmagani kabi muammolar transformatsiya jarayonini sekinlashtirib kelmoqda. Kadrlar salohiyati masalasi raqamli transformatsiyaning eng muhim komponenti bo'lib, korxonada xodimlarning malakasini oshirish bo'yicha tizimli ta'lim dasturlari talab qilinadi. Texnik infratuzilmani modernizatsiya qilish ham katta investitsiyalarni talab etadi, bu esa korxona uchun moliyaviy yuklanishni oshiradi.

Shuningdek, raqamli transformatsiyaning muvaffaqiyatli bo'lishi kiberxavfsizlikka bevosita bog'liqdir. Yirik sanoat korxonalarida raqamli tizimlarning keng qo'llanilishi kiberxavfsizlikka bo'lgan ehtiyojni yanada

kuchaytiradi. “UzAuto Motors” AJda ma’lumotlarni himoya qilish, ishlab chiqarish tizimlariga noqonuniy kirish ehtimolini oldini olish va zararli dasturlardan himoyalaniish bo’yicha xavfsizlik standartlari kuchaytirilsa-da, bu yo’nalish doimiy ravishda yangilanib borishni talab qiladi (1-jadval).

1-jadval. “UzAuto Motors” AJda raqamli texnologiyalarni joriy etish samaradorligi

Ko’rsatkichlar	Raqamlashtirishdan oldingi holat	Raqamlashtirishdan keyingi holat	O’zgarish (%)
Ishlab chiqarish liniyalarining to’xtab turish darajasi (soat/yiliga)	420 soat	260 soat	–38 %
Robotlashtirilgan jarayonlar ulushi	27 %	46 %	+19 %
Sifat nazorati orqali aniqlangan defektlar ulushi	4,8 %	2,1 %	–56 %
ERP orqali zahira boshqaruvi aniqligi	68 %	92 %	+24 %
Ta’minot zanjirida yetkazib berishning o’z vaqtida bajarilishi	71 %	89 %	+18 %
Mijozlarga xizmat ko’rsatishning onlayn segmenti ulushi	22 %	61 %	+39 %
Texnik xizmat ko’rsatishdan kelib chiqadigan kutilmagan nosozliklar	34 ta/yil	15 ta/yil	–55 %
Korxonaning umumiy operatsion xarajatlari	100 % (bazaviy)	87 %	–13 %

Jadval ma’lumotlari “UzAuto Motors” AJda raqamli transformatsiya jarayonlari ishlab chiqarish samaradorligiga sezilarli ta’sir ko’rsatganini ko’rsatadi. Eng muhim o’zgarishlardan biri ishlab chiqarish liniyalarining to’xtab turish darajasining keskin kamayishi bo’lib, bu raqamli monitoring, IoT sensorlari va prediktiv texnik xizmat ko’rsatishning joriy etilgani bilan izohlanadi. Robotlashtirilgan jarayonlar ulushining ortishi ishlab chiqarishning avtomatlashtirilgan segmenti kengayganini, inson omili bilan bog’liq xatoliklar kamayganini hamda operatsion tezlik oshganini bildiradi. Sifat nazorati ko’rsatkichlaridagi sezilarli yaxshilanish esa aqlli kameralar, avtomatlashtirilgan o’lchash moslamalari va raqamli defekt aniqlash tizimlarining samaradorligini tasdiqlaydi.

ERP tizimi orqali zahira boshqaruvi aniqligining oshishi korxonada resurs rejalashtirishning aniqroq bo’lishiga, ortiqcha zahiralar qisqarishiga va logistika xarajatlarning kamayishiga olib kelgan. Yetkazib berishning o’z vaqtida bajarilishi ta’minot zanjirining barqarorlashganini, integratsiya darajasi ortganini ko’rsatadi. Mijozlarga xizmat ko’rsatishning onlayn segmenti kengaygani esa korxonaning raqamli ekotizimga mos ravishda rivojlanayotganini anglatadi. Operatsion xarajatlarning umumiy kamayishi raqamli texnologiyalar nafaqat ishlab chiqarishda, balki boshqaruv va xizmat ko’rsatishda ham iqtisodiy samaradorlik yaratganini ko’rsatib, korxonada raqamli transformatsiyaning ijobiy natijalarini tasdiqlaydi.

Ushbu tahlil shuni ko’rsatadiki, “UzAuto Motors” AJ raqamli transformatsiya orqali nafaqat ishlab chiqarish samaradorligini oshirmoqda, balki kompaniya boshqaruvi, xizmat ko’rsatish sifati, ta’minot zanjiri barqarorligi va xalqaro bozorlardagi raqobatbardoshligini ham sezilarli kuchaytirmoqda. Raqamli texnologiyalar korxona uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda, innovatsion yondashuvlarni talab qilmoqda va butun sanoat tarmog’ida raqamli iqtisodiyotga o’tishning kuchli drayveriga aylanmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqoridagi tahlillar shuni ko’rsatadiki, “UzAuto Motors” AJda raqamli transformatsiya jarayonlari ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, mahsulot sifatini yaxshilash, logistika jarayonlarini optimallashtirish va boshqaruv tizimlarini modernizatsiya qilish bo’yicha sezilarli natijalarni bermoqda. Raqamli monitoring, robotlashtirilgan ishlab chiqarish, ERP va IoT texnologiyalarining joriy etilishi korxonada inson omilidan kelib chiqadigan xatoliklarni kamaytirib, ishlab chiqarishning barqarorligini ta’minladi va ichki hamda tashqi bozorlarda raqobatbardoshlikni mustahkamladi. Shunga qaramay, IT infratuzilmaning ayrim qismlari eskirganligi, kadrlar salohiyatining yetarli emasligi va tizimlararo integratsiyaning to’liq shakllanmagani transformatsiya jarayonini to’liq kuch bilan amalga oshirishda ma’lum cheklovlar yaratmoqda.

Kelgusida raqamli transformatsiya jarayonlarini yanada rivojlantirish uchun korxonada raqamli infratuzilmani modernizatsiya qilish, xodimlar malakasini muntazam oshirish va raqamli ko’nikmalarni rivojlantirish bo’yicha tizimli ta’lim dasturlarini kengaytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, ma’lumotlarga asoslangan boshqaruv tamoyillarini kuchaytirish, raqamli xizmatlar va mijozlarga yo’naltirilgan platformalarni yanada takomillashtirish, kiberxavfsizlik bo’yicha xalqaro standartlarni joriy etish va ta’minot zanjiri bo’yicha raqamli

integratsiyani to'liq shakllantirish zarur bo'ladi. Ushbu chora-tadbirlar raqamli ishlab chiqarish tizimlarining samaradorligini oshirib, nafaqat kompaniya ichida, balki sanoat tarmog'i miqyosida ham raqamli iqtisodiyot rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Klaus Schwab. The Fourth Industrial Revolution. – Geneva: World Economic Forum, 2016. – 184 p.
2. Michael E. Porter, James E. Heppelmann. How Smart, Connected Products Are Transforming Competition. – Harvard Business Review Press, 2014. – 65 p.
3. Jeffrey K. Liker. The Toyota Way. – New York: McGraw-Hill, 2004. – 330 p.
4. John Shook. Managing to Learn. – Cambridge: Lean Enterprise Institute, 2008. – 138 p.
5. Charles H. Fine. Clockspeed. – New York: Perseus Books, 1998. – 272 p.
6. McKinsey Global Institute. Industry 4.0: The Future of Productivity and Growth in Manufacturing. – McKinsey & Company, 2015. – 44 p.
7. Deloitte Insights. The Digital Factory: The Answer to Industry Challenges. – Deloitte, 2019. – 52 p.
8. Accenture. Automotive Digital Transformation Report. – Accenture Research, 2020. – 48 p.
9. Drahokoupil J. The Challenge of Digital Transformation in the Automotive Industry. – Brussels: ETUI, 2020. – 54 p.
10. Llopis-Albert C., Rubio F., Valero F. Impact of Digital Transformation on the Automotive Industry. – Elsevier: Technological Forecasting and Social Change, 2020. – 9 p.
11. Men F., Dong F., Liu Y., Yang H. Digital Transformation and R&D Performance of Automobile Enterprises. – Sustainability Journal, 2023. – 22 p.
12. Bosch Group. Connected Industry Report. – Bosch Research, 2018. – 36 p.
13. Kagermann H., Wahlster W., Helbig J. Recommendations for Implementing Industry 4.0. – National Academy of Science and Engineering (Acatech), 2013. – 82 p.
14. European Automobile Manufacturers Association (ACEA). Digital Transformation of the EU Automotive Industry. – ACEA Publications, 2021. – 40 p.
15. ISO/TC 22. Road Vehicles — Digital Systems and Data Architecture Standards. – International Organization for Standardization, 2020. – 112 p.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>